

Pályaismeret és regionális eltérések a pályaválasztás folyamatában – Pest és Somogy vármegye összehasonlító elemzése

Gergelyi-Takács Krisztina

Emberi erőforrás tanácsadó mesterképzési szak, Levelező

Vidékfejlesztési és Fenntartható Gazdaság Intézet

Belső témavezető: Dr. Fazakas Ida, egyetemi docens, MATE, Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet, Humántudományi és Szakképzési Tanszék, Szent István Campus

A pályaválasztás a fiatalok életének egyik legmeghatározóbb döntése, amely hosszú távon hatással van mind személyes, mind szakmai életútjuk alakulására. A XXI. században ez a folyamat különösen összetetté vált, hiszen a gyorsan változó munkaerőpiaci igények, az újonnan megjelenő és átalakuló foglalkozások, valamint a regionális különbségek mind befolyásolják a döntéshozatalt. Dolgozatom középpontjában a pályaismeret és a regionális eltérések szerepe áll a pályaválasztás folyamatában, különös tekintettel Pest és Somogy vármegyére. A kutatás fő célja annak feltárása volt, hogy milyen tényezők határozzák meg a diákok pályaválasztását, milyen mértékben érvényesül a pályaismeret szerepe, és hogyan befolyásolja mindezt a földrajzi eltérés. A fiatalok döntési lehetőségei és információhoz való hozzáférése jelentősen eltér attól függően, hogy városi vagy vidéki környezetben élnek. Míg egy nagyvárosban – mint Budapest – a diákok számos oktatási intézmény, pályaaorientációs program és információforrás közül választhatnak, addig a kisebb településeken sokszor korlátozottabbak a lehetőségek. A pályaaorientációs hatékonysága ezért nagyban függ a pályaismeret minőségétől, vagyis attól, hogy a diákok mennyire ismerik a különböző szakmákat, képzési utakat és a hozzájuk kapcsolódó munkaerőpiaci igényeket.

Kutatásomban a 17–18 éves korosztályt vizsgáltam, a mintát két középiskola diákjai alkották: az egyik Budapesten, a másik Kaposváron működik. Az adatgyűjtés kérdőíves módszerrel történt, a válaszok feldolgozását pedig az SPSS statisztikai program segítségével végeztem. A kvantitatív vizsgálat kiegészült kvalitatív elemmel is, amely során a két vármegye pályaaorientációs kiadványait tartalomelemzésnek vettem alá. Ezzel a kettős megközelítéssel célom az volt, hogy a tanulói percepciók mellett az intézményi és szakmai támogatás formáit is feltérképezem.

A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a diákok döntéseit leginkább a családi háttér, a személyes érdeklődés és a közvetlen környezet befolyásolja. A szülők véleménye, a kortárs csoport hatása, valamint az iskolai tanácsadók szerepe egyaránt meghatározó tényezők a pályaválasztás során. Ugyanakkor a regionális eltérések jól kimutathatók: míg a budapesti tanulók gyakrabban tájékozódnak online forrásokból és pályaaorientációs rendezvényeken, addig a somogyi diákok elsősorban a családjukra és ismerőseikre támaszkodnak. A tartalomelemzés során feltárt különbségek a helyi pályaaorientációs kiadványokban is megmutatkoztak. Míg a fővárosi kiadvány részletesen mutatja be a továbbtanulási lehetőségeket országszerte, nem szorítkozik Pest vármegyére, addig a somogyi kiadvány elsősorban helyi oktatási intézményekre, szakmákra hívja fel a figyelmet.

Összegzésként elmondható, hogy a diákok pályaaorientációját és mobilitási hajlandóságát nem csupán az egyéni preferenciák, hanem jelentős mértékben a lakóhelyi környezet, az elérhető lehetőségek és az intézményi támogatás is alakítja. A kutatás rávilágított arra, hogy a vidéki és városi fiatalok közötti különbségek nemcsak a hozzáférhető oktatási kínálatban, hanem a döntési mintázatokban és a jövővel kapcsolatos elvárásokban is megjelennek.